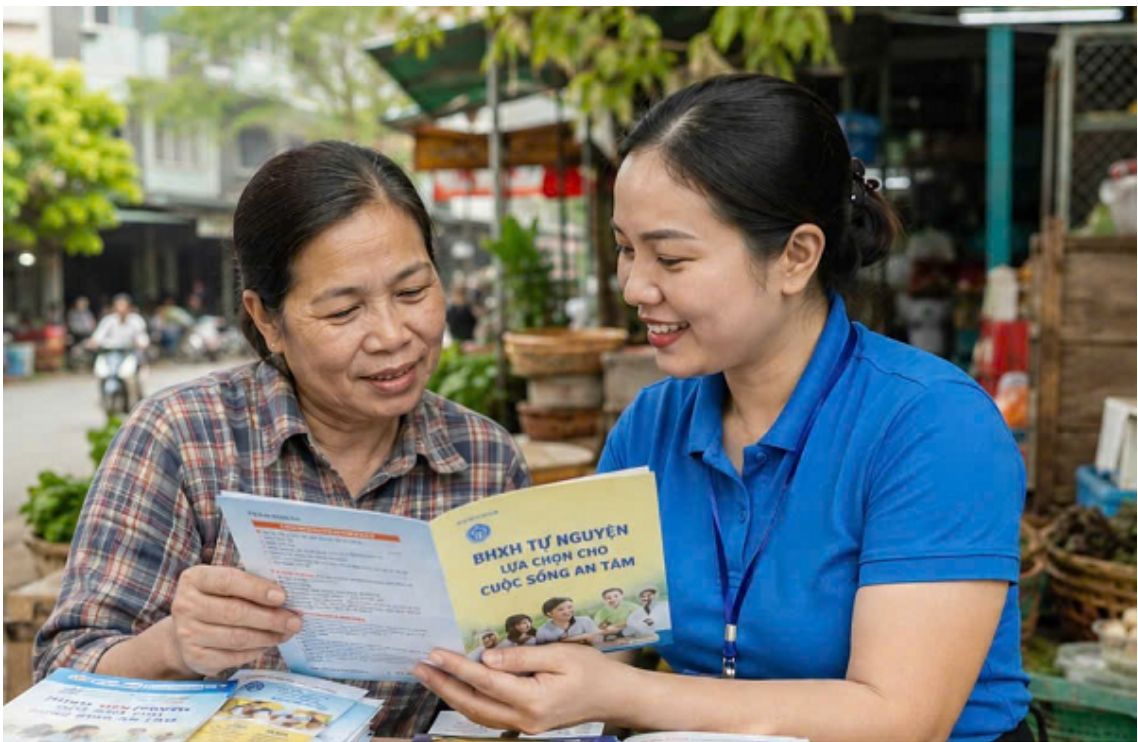

Không để tuổi già trở thành gánh nặng: Nhiều lao động tự do lựa chọn bảo hiểm xã hội tự nguyện

17:21 27/05/2026

Không có hợp đồng lao động ổn định, thu nhập phụ thuộc từng ngày làm việc, nhiều lao động tự do trước đây thường ít nghĩ đến chuyện tích lũy cho tuổi già. Tuy nhiên, cùng với sự thay đổi trong nhận thức về an sinh và nhu cầu bảo đảm cuộc sống lâu dài, BHXH tự nguyện đang dần trở thành lựa chọn được nhiều người chủ động tham gia để có điểm tựa khi hết tuổi lao động.

Ảnh minh họa

Khi người lao động bắt đầu nghĩ xa hơn cho tương lai

Nhiều năm trước, phần lớn lao động tự do thường ưu tiên bảo đảm thu nhập và trang trải cuộc sống hằng ngày. Với họ, việc tích lũy cho tuổi già đôi khi còn khá xa vời hoặc chưa thật sự cấp thiết. Vì vậy, không ít người chưa quan tâm nhiều đến việc tham gia BHXH để bảo đảm an sinh lâu dài.

Trong bối cảnh đó, BHXH tự nguyện được xem là chính sách phù hợp dành cho lao động khu vực phi chính thức, giúp người dân từng bước hình thành nguồn tích lũy ổn định cho tương lai và chủ động hơn khi hết tuổi lao động.

Theo các báo cáo về lao động và việc làm, khu vực lao động phi chính thức hiện vẫn chiếm tỷ lệ lớn trong tổng số lao động có việc làm tại Việt Nam. Đây chủ yếu là nhóm lao động làm nông nghiệp, buôn bán nhỏ lẻ, kinh doanh cá thể, lao động thời vụ hoặc làm việc không có hợp đồng lao động ổn định. Do không thuộc diện tham gia BHXH bắt buộc, nhiều người chưa có cơ chế tích lũy dài hạn để bảo đảm cuộc sống khi tuổi cao, sức khỏe giảm sút.

Thực tế tại nhiều địa phương cho thấy, không ít lao động lớn tuổi vẫn phải tiếp tục làm việc để duy trì thu nhập dù sức khỏe không còn như trước. Với nhiều người, việc phụ thuộc hoàn toàn vào con cháu hoặc nguồn hỗ trợ từ gia đình khiến cuộc sống thiếu chủ động và tiềm ẩn nhiều rủi ro.

Chính thực tế cuộc sống đang khiến nhiều người dần thay đổi suy nghĩ. Khi tuổi tác tăng lên, khả năng lao động giảm sút, áp lực về chi phí sinh hoạt và chăm sóc sức khỏe cũng ngày càng lớn hơn. Trong bối cảnh tuổi thọ trung bình của người dân ngày càng tăng, nhu cầu có một khoản thu nhập ổn định cùng điểm tựa an sinh khi về già đang trở nên rõ nét hơn đối với nhiều lao động tự do.

Chính sách ngày càng linh hoạt, phù hợp với người lao động tự do

BHXH tự nguyện là chính sách an sinh do Nhà nước tổ chức dành cho người lao động không thuộc diện tham gia BHXH bắt buộc. Theo quy định của Luật BHXH năm 2024, người tham gia BHXH tự nguyện được hưởng các chế độ hưu trí, tử tuất và trợ cấp thai sản. Khi đủ điều kiện về tuổi và thời gian đóng theo quy định, người tham gia sẽ được hưởng lương hưu hằng tháng, được cấp thẻ BHYT để chăm sóc sức khỏe trong thời gian hưởng lương hưu; thân nhân cũng được giải quyết chế độ tử tuất theo quy định khi người tham gia hoặc người đang hưởng lương hưu qua đời.

Một trong những điểm nổi bật của chính sách là tính linh hoạt, phù hợp với đặc điểm thu nhập của lao động khu vực phi chính thức. Người tham gia được lựa chọn mức đóng căn cứ trên thu nhập do mình tự xác định trong khung quy định của Nhà nước. Điều này giúp người dân có thể chủ động cân đối tài chính tùy theo điều kiện thực tế của bản thân và gia đình.

Bên cạnh đó, phương thức đóng cũng được thiết kế đa dạng. Người dân có thể lựa chọn đóng theo tháng, 3 tháng, 6 tháng, 12 tháng hoặc đóng một lần cho nhiều năm về sau. Đối với trường hợp đã đủ tuổi nghỉ hưu nhưng còn thiếu thời

gian tham gia, pháp luật còn cho phép đóng một lần cho thời gian còn thiếu để đủ điều kiện hưởng lương hưu. Quy định này giúp nhiều người có thêm cơ hội được hưởng chế độ hưu trí và bảo đảm cuộc sống ổn định khi về già.

Ngoài sự linh hoạt về mức đóng và phương thức tham gia, Nhà nước hiện cũng hỗ trợ một phần mức đóng BHXH tự nguyện cho người dân theo quy định. Chính sách hỗ trợ này góp phần tạo điều kiện để người thuộc hộ nghèo, hộ cận nghèo và người có thu nhập chưa ổn định duy trì tham gia lâu dài.

Thời gian qua, BHXH Việt Nam cũng liên tục đẩy mạnh cải cách thủ tục hành chính, ứng dụng công nghệ thông tin và chuyển đổi số nhằm tạo thuận lợi hơn cho người dân khi tham gia và thụ hưởng chính sách. Việc mở rộng hệ thống tổ chức hỗ trợ phát triển đối tượng, tăng cường tuyên truyền trực tiếp tại cơ sở, hỗ trợ người dân cài đặt và sử dụng ứng dụng số đã góp phần giúp chính sách BHXH tự nguyện đến gần hơn với người dân.

Cùng với đó, công tác truyền thông chính sách cũng ngày càng được đổi mới theo hướng gần gũi, dễ hiểu hơn. Thay vì chỉ tuyên truyền về quy định, nhiều địa phương đã tập trung chia sẻ những câu chuyện thực tế của người dân đã và đang tham gia BHXH tự nguyện, qua đó giúp người lao động hiểu rõ hơn giá trị lâu dài của chính sách.

Sự chủ động hôm nay tạo nên an tâm cho ngày mai

Thực tế cho thấy, khi hiểu đầy đủ về quyền lợi và ý nghĩa của chính sách, nhiều người lao động đã thay đổi nhận thức từ tâm lý e ngại sang chủ động tham gia BHXH tự nguyện.

Ông Phạm Văn Thọ, một lao động tự do tại tỉnh Bắc Ninh chia sẻ, trước đây ông từng nghĩ BHXH chỉ dành cho người làm việc trong cơ quan hoặc doanh nghiệp có hợp đồng lao động ổn định. Tuy nhiên, sau khi được cán bộ BHXH địa phương tư vấn cụ thể về mức đóng và quyền lợi, ông đã quyết định tham gia với mức phù hợp khả năng tài chính của gia đình. “Lúc còn trẻ, còn khỏe thì ít nghĩ đến chuyện tuổi già. Nhưng càng lớn tuổi càng thấy nếu không chuẩn bị từ sớm thì sau này sẽ rất vất vả. Mỗi tháng dành ra một khoản để tham gia BHXH cũng là cách để tự lo cho tương lai của mình”, ông cho biết.

Cũng như ông Thọ, bà Nguyễn Thị Liễu, một tiểu thương đã nghỉ buôn bán và hiện đang hưởng lương hưu từ BHXH tự nguyện cho rằng, điều khiến bà yên tâm nhất là có khoản thu nhập ổn định hàng tháng và được cấp thẻ BHYT để chăm sóc sức khỏe. “Tiền lương hưu đã giúp mình chủ động hơn trong cuộc sống, không phải phụ thuộc hoàn toàn vào con cháu. Khi ốm đau cũng yên tâm hơn vì

đã có BHYT”, bà chia sẻ.

Những câu chuyện thực tế cho thấy, BHXH tự nguyện đã đi vào cuộc sống và trở thành lựa chọn của ngày càng nhiều lao động tự do. Chính sách không chỉ góp phần bảo đảm thu nhập khi hết tuổi lao động mà còn giúp người dân hình thành thói quen tích lũy dài hạn và chủ động hơn trong việc bảo đảm an sinh cho bản thân.

Trong bối cảnh yêu cầu bảo đảm an sinh xã hội ngày càng cao, việc mở rộng diện bao phủ BHXH tự nguyện tiếp tục là nhiệm vụ quan trọng nhằm từng bước hiện thực hóa mục tiêu BHXH toàn dân. Khi người dân chủ động tham gia từ sớm, không chỉ bản thân người tham gia được bảo đảm tốt hơn về cuộc sống khi về già mà còn góp phần xây dựng hệ thống an sinh xã hội bền vững, bao trùm và thích ứng với những thay đổi của thị trường lao động trong giai đoạn mới.

Thủy Trần